

EDINOST

GLASILO SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA DELAVSTVA V AMERIKI.

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER OCTOBER 11, 1919, AT POST OFFICE AT CHICAGO, ILL., UNDER THE ACT OF MARCH 3rd 1879.

Izhaja dvakrat na teden,
Velja za celo leto \$3.00
Published semy weekly.
Subscription \$3.00 yearly.

"EDINOST"
1849 W. 22. St.
Telephone:
Canal 98,
Chicago, Ill.
ZA RESNICO
IN PRAVICO.

ŠTEV. (No.) 57.

CHICAGO, ILL., PETEK, 22. JULIJA, 1921.

LETO (VOL.) VII.

Published and distributed under permit (No. 350) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Ill. — By the Order of the President A. S. Burleson, Postmaster General.

Šolsko vprašanje v Jugoslaviji.

Predno govorimo o šolstvu v Jugoslaviji, je treba pripomniti, da ob ustanovitvi te države šole nikakor niso bile v celem kraljevstvu enako urejene ampak, da je bilo v nji toliko vrst šolskih zakonov, kolikor je pokrajin, iz katerih se je sestavilo ujedinjeno kraljestvo SHS, torej najmanj šest vrst. Tako stanje je bilo samoposebi nevzdržno. Nov šolski zakon, enoten za celo državo je bil nedvomno ena najvažnejših potreb mlade države.

V ta namen je sklicala 1. 1919 demokrasko-socijalistična vlada nekaj ljudi, tokimenovani "Prosvetni odbor", v Beograd, da naredi potrebne načrte za enotno ureditev šolstva v celi Jugoslaviji. Namen tega odbora je bil sicer sam na sebi hvalevreden, drugo vprašanje pa je, če so bili zastopani v njem vsi oni činitelji, kateri v tak odbor spadajo. Vsekako je ta odbor izdelal dva načrta: "Načela o ureditvi srednjih šol v kraljestvu SHS" in "Načrt zakona o narodnih šolah v kraljestvu SHS". Četudi ta dva načrta nista zakon in nimata nobene obveznosti, vendar dosti jasno kažeta tendence nekaterih strank in jednega dela naše inteligence, po katerih namerjajo šolsko vprašanje v Jugoslaviji urediti in jih deloma že upostavljajo potom usiljene ustave in raznih naredeb, katerih kar dežuje v "demokracični" državi SHS.

V svrhu lažjega razumevanja najnovejših odredb na šolskem polju, naj navedem nekatere točke iz Načrta oz. Načel, ki so posebno značilne za duševno razpoloženje tistih, ki so jih sestavljali in ga sedaj skušajo uveljaviti.

Namen narodnih (ljudskih) šol je, vzgajati deco v narodnem in moralnem duhu. (čl.) Kakšen je ta moralni duh, seveda Načrt ne pove, lahko je Nitzsche-jev Kantov ali tudi kapitalistični, kakor ga pač pojmi podučujoči učitelj.

Načrt priznava privatne šole, toda le iluzorično, kajti njih obstoj je popolnoma odvisen od samovolje šolskega sveta in tako otežkočen, da se lahko reče: Po novem "Načrtu" so privatne šole odpravljene. Da dobe namreč pravo javnosti, morajo skozi dobo treh let pokazati, če dosegajo cilj, ki je z zakonom določen za državne šole. Te zahteve so tako splošne, da jih lahko vsak svobodno po svoje razlaga. Knjige in učila so dovoljena le tista, ki jih odobri državni prosvetni svet in odobri minister prosvete. Zopet široko polje samovolji protikršćanskih ministrov in odbora. Najhujši udarec na privatne šole pa tiči nedvomno v členu 27, ki zahteva, da morajo otroci, ki pohajajo privatne šole brez prava javnosti (torej prva tri leta po ustanovitvi) polagati koncem vsakega šolskega leta izpit na državni osnovni šoli. In tudi potem, ko že imajo pravo javnosti se morajo izpiti vedno le pod predsedništvom šolskega nadzornika. Spričevala veljajo le, če jih je isti podpisal.

Verouk podučujejo duhovniki, in če teh ni lajki iste vere. Vendar vero učitelj ne more postati nigdar redovni učitelj, ako nima vsaj 20 tedenskih ur pouka. In še tedaj ga šolska oblast le more (ne pa mora) imenovati rednim učiteljem. Ker se pa po "Načelih" verouk na srednjih šolah podučuje le v nižjih razredih in ima potemtakem veroučitelj k večjemu 8 tedenskih ur, zato praktično noben srednješolski učitelj verouka ne more postati redni učitelj.

Šolski odbori imajo pravico skrbeti le za vzdrževanje šol in njih reden obisk. Izključen je iz odbora slehern duhovnik. Tolmač k temu členu (54) pravi, da morajo biti vse šole državna uredba in po vsem nezavisna od vsake druge oblasti; mišljena pa je seveda verska oblast. Še jasnejše je razvidna tendenca tega "Načrta" iz sestave šolskega odbora, iz katerega so izločeni stariši oz. zastopniki starišev.

Celi načrt je očitno naperjen na to, da se pač otrokom v šoli nudi vzgoja duha, izključuje pa vzgoja srca. In tistim, ki bi mogli biti s tako enostransko vzgojo nezadovoljni, je pa vstop v odločujoči šolski odbor enostavno zabranjen. Stariši bodo pač odslej naprej še imeli dolžnost skrbeti za otroke in plačevati za njihovo vzgojo, imeli bodo pač odgovornost za vzgojo otrok, nosili bodo slabe posledice verske vzgoje, na drugi strani pa bodo prisiljeni otroke dati brezverskim vzgojiteljem v roke in jim bo po postavi prepovedano za otroke preskrbeti verskih šol. Že sedaj je velika večina (do 80 proc.) učiteljstva v veri nasprotnih organizacijah, po novem načrtu pa morajo biti vse učiteljske pripravditelje državne (Točka IX.) Z drugimi besedami: še ta pičli odstotek dobrega učiteljstva naj polagoma izgine in ž njim seve tudi vsaka vzgoja, ki bi temeljila na krščanskih načelih.

Ker je bil ta načrt od ogromne večine vernega ljudstva odklonjen, zato si ga seve vlada ni upala v celoti na enkrat oktroirati; pač pa dela to polagoma točko za točko. Prvi korak je bil narejen s tem, da je vlada zapovedala naj se telovadba vrši povsod na sokolski način in naj se vpelje po vseh šolah sokolska vzgoja; to je vzgoja po načrtu in načelih veri nasprotnih telovadnih organizacij. Ko se je prvi vihar nekoliko pomegel, je vlada razpustila n. pr. v Sloveniji višji šolski svet, in ga nadomestila z novim, v katerem so sicer zastopniki starišev (kakšnega svetovnega naziranja je seveda ta zastopnik, to je postranska stvar) in dva zastopnika veroučiteljev (ne cerkve!), ki pa seve proti ogromni večini nimata nobene soodločujoče moči. Še hujše je nastopil minister prosvete Pribičević na Hrvatskem in s tem seve močno povečal zadovoljnost katoliških Bunjevcev z novo državo. Po kratkem presledku je sledila naredba o ukinjenju privatnih šol v krajih, kjer so državne šole iste vrste in ravno sedaj so prinesli časopisi vest, da je v višjih razredih srednjih šol odpravljen verouk. Torej ravno v dobi, ko otrok začne nekoliko misliti in svet spoznavati, ter bi bolj ko kedaj, potreboval navodila za vzgojo svojega značaja, potom pouka v verskem in nraavnem življenju, ravno tedaj se mu isti vzame.

Ni treba torej nobene posebne dalekovidnosti, da more vsakdo, ki primerja "Načrt" oz. "Načela" z novoizšlimi naredbami spoznati, da se to, kar je ljudstvo v celoti zavrnilo, istemu potoma absolutističnih naredeb usiljuje. Na tak način, bi vlada rada postavila v konstituanto oz. parlament pred fait accompli, na katerem ni mogoče nič spreminjati. V Jugoslaviji se bije boj za temelje krščanske kulture — za šolo!

NOVA MIROVNA KONFERENCA.

Predsednik Harding se je udal pritisku od raznih strani in sklical novo mirovno konferenco. Med prvimi so bili naši katoliški škofje, ki so sprožili to misel, naj bi naš predsednik sklical vse narode k posebni konferenci za razoroženje. Predsednik takrat še ni hotel čuti ničesar o tem. Sedaj je pa poklical vseh pet velikih velevlasti in jih povabil v Washington na novo mirovno konferenco, kjer naj se uredi več vprašanj, katere je pariška mirovna konferenca narobe rešila ali recimo raje, še bolj zamotala, kakor so bila pa že preje. Vse velevlasti so se odzvale temu klicu, samo japonska se boji priti na svetlo, ker ve, da ne bode mogoče obdržati vsega, kar je nakradla pri mirovni konferenci v Parizu. Vendar pa je v načelu tudi ona za to, da se ta konferenca skliče in bode poslala tudi svojega zastopnika. Vendar pa poročajo vsa poročila, da se vkljub temu z mrzlično hitrostjo oborožuje in pripravlja na vojsko. Toraj se vidi, da bode najbrže morala rabiti silo, da bode dosegla svoje "pravice", ki so velike krivice za njene sosedse.

Kar Amerika zahteva je med drugimi to le: Kitajska mora ostati nedotaknjena. Kar je Japonska dobila od nje, mora vrniti. Rusija se ne sme deliti. Baltske provincije, Litvini, Letva i. dr., kateri narodi so sedaj svobodni, se ne sme odcepiti od Rusije. Otok Yap mora ostati internacijonaleen, ker je tolike važnosti za vse države in narode na vshodu. Uradno se mora določiti, kaj je "mandat", da se bode rešilo pravilno vprašanje nemških kolonij in otokov.

To konferenco je posebno gorko pozdravil Vatikan.

IRSKA.

Da tolika odločnost in tako junško domoljubje ne bode brez uspeha za cel narod, je vsakdo vedel takoj, ko je videl s koliko energijo in s koliko močjo požrtvovalnostjo so se Irce lotili boja za svojo neodvisnost in svojo svobodo. In v resnici, vspehi so občudovanja vredni. Da bi kedaj ponosni Britanec, ki je Irca komaj smatral za človeka, ponižno prosil Irca za mir in se z njim v lastni državi pogajal za mir, ked bi to mislil. In vendar je tako. Lloyd George je povabil predsednika Irske republike De Valera v London na posvetovanje, na mirovno konferenco. De Valera ni takoj odgovoril, temveč se je preje posvetoval z vsemi voditelji svojega naroda o tem! Ko si je tukaj zagotovil pozicijo, ko je našel kaj in koliko sme popustiti in koliko je minimalni in koliko maksimalni program irskih raznih strank, tedaj je odgovoril, da je pripravljen priti v London. Predno je pa odšel v London se je hotel pogovoriti z ministerskim predsednikom ursterskega parlamenta, katerega je vlada ustanovila pred nekoliko meseci. Ta parlament je vlada uredila samo za to, da bode s pomočjo tega parlamenta Irce prisilila, da bodo kolikor mogoče drago morali kupiti narodno edinost. Irce so odločno proti delitvi že itak male dežele. Vlada jo je pa razdelila iz politike. Zato je hotel urediti stališče najprej s tem parlamentom. — Toda prevzetni luteran ni hotel priti skupaj s katolikom De Valera. Prvo posvetovanje v Londonu se je vršilo pretekli teden pri zaprtih vratih. Kolikor se je pa vendar moglo

DR. J. E. URŠIČ, slovenski zdravnik.

ki je pred kratkim dokončal vse predpisane študije za zdravnika in ki bode v kratkem nastopil kot slovenski zdravnik v Chicago, Ill. Dr. Uršič je doma iz Joliet, kjer žive njegovi stariši. Svoje študije je končal v Chicago in leto vaje v bolniš-

nic v Cincinnati, O. — Dr. Uršič je izvrsten zdravnik, zato ako ga res dobimo v Chicago, bode z njim nasebina silno veliko pridobila, kajti slovenskega zdravnika nam je zelo manjkalo.

izvedeti, je minimalni program irskih Sin Feinerjev edinost irskega otoka pod eno vlado z enim parlamentom in vlada Dominion računa, kakoršno na pr. ima Kanada. Baje bi se s to rešitvijo vprašanja zadovoljili za sedaj tudi Sin Feinerji. Ni vse, kar so želeli. Vendar bolje je nekaj za sedaj, šaj je jutri še en dan. Vendar pa bode že to velik korak naprej za narodno neodvisnost. Ulsterski ministerski predsednik Craig je pa baje popolnoma odločno proti temu in stoji na stališču, da naj bosta dva parlamenta. Vendar se je vrnil domov, kjer se posvetuje s svojimi voditelji strank, v koliko bi radi ljubega miru popustili.

Ta teden se bodo posvetovanja nadaljevala.

Sveti oče je veliko pripomogel k temu, da se je angleška vlada uklo-

nila. Pisal je zato irskim škofom, jim poslal za ranjence \$15,000.00, ter jih prosil naj posredujejo za mir. Irski škofje so izdali skupno pastirsko pismo, kjer so narod pokrepili v boju za narodne pravice in svobodo in ga pozvali naj ustraja.

Najnovejša poročila poročajo, da je izdal De Valera izjavo, po kateri pravi, da je bila njegova glavna zahteva od Anglije pravica samoodločbe irskega naroda, da si izbere obliko vlade kakoršno narod sam hoče in nič drugega.

ZA RAZŠIRJANJE SVETE VERE.

Društvo v Lyonu za razširjanje svete vere, kjer je tudi dejanje sv. Detinstva, je sprejelo lansko leto 19 milijonov frankov milošćine v ta namen, to je za 4 milijone več kakor prejšnje leto. Amerika sama je dala v ta namen 10 milijonov.

POSLUŽITE SE PRILIKE SEDAJ.

Evropska valuta se je zadnje dni dvignila iz svoje postojanke. Vse kaže, da svet se bliža nazaj, k normalnim razmeram. Pri tem je pa gotovo, da bo tudi evropska valuta prišla do svoje stalnosti v najkrajšem času. Zato, je koristno se poslužiti prilike sedaj.

Midva pošiljava denar v Jugoslavijo in v vse dele Evrope. Vsaka pošiljatev je garantirana in dospe na svoj cilj v dveh do treh tednih.

Ker se pa cena evropski valuti vedno giblje na borzah, zato bova vedno računala po cenah istega dne, ko prejmeva od pošiljateljev denar.

OB IZIDU TE ŠTEVILKE SVA RAČUNALA SLEDEČE CENE:

Za jugoslovanske krome:		Za italianske lire:	
500 kron	\$ 3.55	50 lir	\$ 3.00
1,000 kron	6.95	100 lir	5.50
5,000 kron	24.95	500 lir	26.50
10,000 kron	68.95	1,000 lir	52.00

"EDINOST"

1849 W. 22nd Street

CHICAGO, ILL.

EDINOST.

GLASILO SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA DELAVSTVA V AMERIKI
Izjaha dvakrat na teden.

Slovenian Franciscan Press.

1849 W. 22nd St.

Telephone Canal 98.

Chicago, Ill.

ADVERTISING RATES ON APPLICATION.

Published Semi-Weekly by
SLOVENIAN FRANCISCAN FATHERS, 1849 W. 22nd St., CHICAGO, ILL.

Entered as second-class matter Oct 11, 1919, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

Strokovna in politična delavska organizacija.

Rdeči socijalistiški list odgovarja na naša izvajanja v "Edinosti" glede delavskih konvencij one v Denverju in one socijalistiške v Detroitu in prav neumno zavija. Pravi, da ne znamo ločiti med delavsko strokovno organizacijo in politično organizacijo.

O, bratci, mi prav dobro vemo, da je Amerikanska Delavska Federacija prava delavska organizacija, strogo strokovna organizacija in da je ameriška socijalistiška stranka na drugi strani samo navadna politična stranka in nič drugega.

To smo ravno mi trdili in to smo ravno mi hoteli pibiti, da je socijalizem nekaj drugega, kakor je ameriška federacija.

To pa je ravno, kar naši rdečkarji ne razumejo in na kar smo hoteli naše slovensko rdeče prepričano delavstvo opozoriti in jim pokazati, kako jih naš slovenski rdeči listi vodijo za nos, ko trdijo, da je socijalizem in delavsko vprašanje eno in isto. Ali niso naši socijalisti tako daleč preslepili slovensko javnost, recimo raje, velik del nas slovenskih delavcev, da velja med nami biti socijalist in biti navdušen za delavski napredek eno in isto? In vendar ali je to res?

Sam "Proletarec" trdi, da ni res! In vendar povejte, slovenski delavci, ali nas niso do sedaj naši rdečkarji tega vedno učili? In vidite, danes pa pravijo sami, da je socijalizem samo politična stranka in delavska organizacija pa strokovna organizacija. To sami trdijo! Ko bi mi rekli, da je to tako, bi gotovo rekli, da ni res, da lažem. In glejte, vse to rdeče delavstvo prebavi in prezre in prav nič ne vidi, kako strašno ga vodijo za nos.

Amerikanska Federacija predstavlja velikansko večino organizirane delavstva. In vendar, ali niste čitali napade v "Prosveti" na to organizacijo? Ali niste čitali napad na njenega predsednika in na njen glavni odbor?

In naši rdeči slovenski delavci ne vidijo vsega tega, oziroma vidijo, pa se ne zavejo, da s tem po njih samih bije Toliko članstva "Narodne Jednote", pa se niti eden ne zave, da njih glasilo bije po njih samih. Ko bi bilo po kakih duhovnikih, po kakih katoliških organizacijah, bi bilo to razumljivo. Ti naj sami sebe branijo! Toda napadajo njih same, njih lastne strokovne organizacije, njih lastne voditelje, njih lastne koristi, razdirajo težko in velikansko delo njihovih prijateljev, uničujejo uspehe njihovih najbolj požrtvovalnih prijateljev in dobrotnikov, pa je vse O. K.?

Si morete to razložiti drugače, kakor da vskliknete: "Ali smo Slovenci res tako zagoveden narod, da se pri nas sme vse samo da se nam hlina in laska? Smo slovenski delavci res tako nezavedni, da bomo vse to trpeli še dalje?"

Ne! Rojaki, somišljeniki, kar vas je katoliško mislečega delavstva vsaj skupaj pod našo zastavo!

Pojdimo med naše delavstvo! Razkrinkavajmo jim te stvari! Stavimo jim takole vprašanja, naj nam jih odgovore! Naj si jih sami sebi odgovore!

Odpirajmo zapeljanim sobratom oči, da bodo videli kako strašno jih varajo in za nos vodijo njih lastni voditelji.

Prvo slovensko romanje k Mariji.

Za letošnji Veliki Šmaren priredilo bode uredništvo lista "Ave Maria" skupno slovensko romanje k Mariji, Tolažnici Žalostnih v Carey pri Toledo, O. Iz več slovenskih naselbin so nas prosili, za to že dalje časa.

Zato vabimo za letošnji veliki Šmaren vse častilce Marijine, da se udeležijo tega prvega slovenskega romanja na to lepo božjo pot, ki je posebno Clevelandčanom že dobro znana.

Iz Clevelanda bode šel 14. avgusta poseben vlak z znižano ceno. Da pa bomo dobili Slovenci svojo službo božjo in druge pravice, treba, da vemo koliko nas bode tam. Zato pozivamo vse Slovence, ki se nameravajo udeležiti tega romanja, da se nam nemudoma na dopisnici prigrasijo in SICER VSAJ DO 30. JULIJA.

Na vspredu bode posebna slovenska služba božja s slovensko pridigo in slovenskim petjem, popoldne slavnostna procesija s svečami zunaj na protem in kratko zborovanje vseh prijateljev in sotrudnikov lista "Ave Maria" v cerkveni dvorani.

To bode prvo slovensko skupno romanje tukaj v Ameriki.

Že dolgo se je izražala od raznih strani ta želja, da bi se prijatelji lista "Ave Maria" kje sešli, da se bolj spoznajo med seboj in da se pogovore, kako bi se ta list še bolj dvignil med ameriški Slovenci. Vendar do sedaj ni bilo mogoče stvari tako urediti, da bi bilo to mogoče. Sedaj je to mogoče in to se bode zgodilo letos za Veliki Šmaren, ob priliki tega prvega slovenskega skupnega romanja v Carey, O.

Zato vabimo vse Slovence, kateri bi mogli priti, da se udeležijo te lepe prilike in da se snidemo pri Mariji na njeni lepi božji poti, ki je med ameriškimi katoliki že toliko priljubljena in kjer so Marijini častilci že toliko milosti sprejeli od Marije.

V prihodnji številki bomo naznali nekoliko več podatkov. Za danes prosimo, da se takoj prigrasijo vsi, ki se mislijo udeležiti. Lahko se jih v enem pismu ali na eni dopisnici prigrasijo tudi več. Samo mi moramo vedeti primeroma število koliko nas bode.

IZ SLOVENSkih NASELBIN.

POGREB † G. ANT. BURGAR.

Takega pogreba še ni bilo v slovenski naselbini v New Yorku. Tako se je splošno govorilo po končanem pogrebu g. Antona Burgar v nedelo popoldne 10. julija. In blagopokojni je bil tudi mož, spoštovan in priljubljen v slovenski naselbini, ne samo v Greater New Yorku, ampak tudi širom Amerike. Slovenska newyorška naselbina je pokazala, kako spoštuje svoje zaslužne može. Pokazala je, kaj je z njim izgubila in sicer tako naglo in nepričakovano. Zbrala se je v tako obilnem številu, da mu izkaže poslednjo čast, da ga spremi k poslednjemu počitku, kakor lahko rečem, še pri nobenem pogrebu v naši naselbini. Prišlo je tudi šest slovenskih duhovnikov in sicer Rev. M. Golob, Dr. Srečko Zamjen, ravno došli Salezijanec iz domovine, Rev. Anzelm Murn, Rev. Kornelij Petrič, Rev. Irenej Petričak in njujorški g. župnik, ki je vodil pogreb.

Iz hiše žalosti, 2399 Silver St., Ridgewood, smo se podali v cerkev žalostne M. B. na Morgan ave. Po odpetih molitvah je izpregovoril g. župnik v cerkvi, ki je bila polna naših rojakov, približno takole:

"Danes teden smo bili v tej cerkvi; danes teden je stal tukajle kot predsednik dr. sv. Jožefa pri slovesni zoletnici g. Anton Burgar, čegar telo ste zdaj prinesli v cerkev. Nepričakovano kakor vojak na bojnem polju zadet od svičenke, tako je padel tudi naš toliko ljubljani in dragi rojak Mr. A. Burgar. V četrtek zvečer je prišel delati račun z odborniki dr. sv. Jožefa ob njegovi zoletnici. Napisal je eno vrsto, kar omahne s stola in izdihne svojo dušo ob pol devetih zvečer, zadet od srčne kapi. Da, kakor sanje si izginil, — in kateri so te pravkar živega gledali, pravijo: kje je? — Kako hud in bidek udarec za njegovo družino, ki je v trenutku in tako nepričakovano izgubila svojega očeta! Pa ne samo za družino je hud udarec in bridka izguba, temveč tudi za vso našo naselbino, ki je s strahom čula in kar verjeti ni mogla, da ni več med nami dobrega Antona Burgar. Pokojni je bil dolgoletni predsednik dr. sv. Jožefa. Danes teden popoldne je na banketu govoril o toliko mu priljubljenem dr. sv. Jožefa, podal je poročilo, kaj je storilo to društvo v korist našim rojakom, koliko jih je bilo poklicanih v večnost iz dr. sv. Jožefa. — In danes, ravno čez en teden, je tu med nami njegovo truplo, ne oživlja ga več duša, odpoklicana je na večno plačilo.

Pokojni je bil dolgoletni predsednik našega pevskega društva "Domovine", katero je toliko ljubil, ker je toliko ljubil slovensko pesem. Saj bil kljub tolikemu svojemu delu redno vsak petek zvečer pri pevski vaji in vsako nedeljo ob devetih pri slovenski službi božji v New Yorku ter s tem še bolj kot z besedo vnel pevce in pevke za lepo našo pesem.

Komu ni bil blagopokojni dober in moder svetovalec? Kdorkoli je imel to ali drugo zadevo, šel je h g. Antonu Burgar. Zato ne samo njegova družina, ne samo naša društva ampak vsa naša naselbina bridko občuti nenadomestno izgubo; zavedamo se vsi, da smo izgubili v † Antonu Burgar neznansko veliko, izgubili smo moža, kakoršnih nam ne bo le malo da. Ni več med nami dobrega, milega Antona Burgar; samo njegovo telo je še tu, njegov duh pa se je povzdignil v sinje višave k svojem stvarniku, katerega je spoznaval tako krepko, mu služil tako zvesto kot Kolumbov vitez, kot član dr. Najsv. Imena, kot trustij naše cerkve. Zato pa nas tolaži zavest in trdno upanje, pri tej bridki izgubi, da mu je zaklical pravični Sodnik: "Pridi, dobri in zvesti hlapec, ker si bil v malem zvest te bom čez veliko postavil; pojdi v veselje svojega gospoda!" Tvoj zgled, dragi in nepozabni naš prijatelj, hočemo shraniti v spominu in ga posnema-

ti, dokler se ne snidemo s Teboj nad zvezdami, saj ljubezen je hujša kot smrt in nikoli ne mine. Mi hočemo moliti zate, Ti pa moli za nas! Moli za svojo toliko Te ljubečo družinico, tolaži jo s svojo molitvijo pri tej bridki izgubi! Moli za naša društva, za katera si se toliko trudil, za katera si se do zadnjega izdihla trudil, moli za vso našo domovino!"

Nato je možki zbor "Domovine" in "Danice" pod vodstvom pevodvje Mr. J. Končan zapel "Uslihi nas, Gospod!" Velik spreved se je uvrstil v avtomobile in vozove, bilo jih je in in še ena cestna kara ter so se vsi podali na pokopališče presvete Trojice. Tam je že čakalo vse polno naših rojakov pogreba. Društveniki sv. Jožefa so v špalirju stali pred vhomod pričakujoč blagopokojnika. Komaj je bilo mogoče priti do groba vsled tolike množice. — Maršal Mr. F. G. Tassotti se je prvi po obredniku poslovil od pokojnega sobrata predsednika. Mr. J. Novosel v imenu dr. sv. Petra, Mr. A. Jerman v imenu dr. "Domovine". Rev. Anzelm Murn je zadnji govoril pri odprtem grobu ter je omenil: "Če ženske jokajo, ni to nič posebnega, če so pa možki žalostni in si brišejo solze, pa dosti pomeni. Tako je videti pri pogrebu našega draga in blagega Antona Burgar. — Pevci so zapeli "Blagor mu" in "Nad zvezdami". Drugi dan je bila v slov. župni cerkvi v New Yorku slovesna sv. maša zadušnica, katero je opravil domači g. župnik ob asistenci Rev. A. Blaznik in Rev. M. Golob.

Dragi, nepozabni prijatelj Anton, hitro in nepričakovano si bil vzeti izmed nas, veliko si storil za svoje rojake v Ameriki po geslu: ne kar mora, kar more, to mož je storiti dolžan! Zato bo Tvoj spomin ostal med nami Vnema naj naše rojake k posnemanju, da se snidemo s Teboj — nad zvezdami!

Išče se naslov Antona Zupančiča, doma iz Primskovega na Dolenjskem, ki je prišel v Ameriko pred dvanajstimi leti. Kedor bi vedel za njegov naslov, ga lepo prosimo, da bi ga naznanil našemu uredništvu.

FARANOM SV. ŠTEFANA V CHICAGO.

V pondeljek večer se vrši v cerkveni dvorani cerkveni občni zbor, na katerega vabim vse farane, može in žene in vse, ki se zanimajo za novo šolo in narodni dom, da se zopet pogovorimo o načrtih in drugih važnih stvareh. Shod se začne ob pol osmih zvečer.

Rev. F. Kazimir OFM, župnik.

Ponesrečil se je fant Jozef Hribernik v Camp Lake, kjer je delal pri Ice Co. Ubilo ga je na mestu. Truplo je bilo prinešeno v Chicago k znanecem, ki so mu preskrbeli do-

stojen pogreb. Doma je bil iz vasi Planice nad Škofjo Loko. Bil je mirnega značaja. Bil je član društva "Danica". Pogreb se je vršil iz slovenske cerkve sv. Štefana.

Poštni tatovi pred sodišče. — Kakor poroča brat Fathra Smoleja, pridejo tatovi ljubljanske pošte pred sodišče meseca avgusta. — Izmed tatov na jeseniški pošti pa je neki Sterniša pobegnil v Ameriko. Star je nekako 28 let.

SHS—ali: Morejo biti Srbi brez Hrvatov in Slovencev? "Mi možemo biti bez vas, ali vi ne možete bez nas!" To je stalni refren, ki odmeva iz vseh srbskih novin. Mi Slovenci smo bili radi ujedinenja z brati Srbi popolnoma čistih pojmov, vendar je velikosrbsko časopisje zagnalo zadnji čas proti Hrvatom in Slovincem tako nebratsko gonjo, da se mora vsak pravi Jugoslovan zgražati. Ironija pa tiči v dejstvu, da je pred kratkim zaprosila vlada vse banke za posojilo od 500 milijonov dinarjev po večini za prenovitev prometnih zgradb v Stari Srbiji. Za to posojilo so najmanj prispevale srbske banke (po principu "možemo bez vas") in sicer so dale hrvatske in slovenske banke 23 proc., slovenske 20 proc., srbske 15 proc., bosansko-hercegovske 8 proc., dalmatinske 2½ proc. in banke iz Vojvodine samo 1½ proc. — Tako pruje "Murska Straža" in mi se ji pridružujemo. Sedajnost.

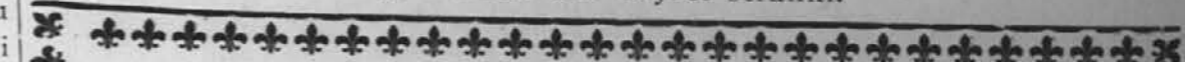
UMAZANO PERILO V SPRINGFIELDU.

Kakor smo že poročali sta državni pravdnik Brundage in blagajnik Miller izdala "uradno tajnost", da je zmanjkalo že pred več leti 10 milijonov dolarjev iz državne blagajne, o katerih se ne ve prav, kje so, kajti Banke, na katero so bili izdani, ni več in se ne ve tudi kedo pobira obresti od teh milijonov.

Državni pravdnik je začel sodniško preiskavo. Sestavili so posebno poroto, ki naj celo stvar razsodi.

Do sedaj je preiskava razkrila, da sta governor Small in lajtnant governor Sterling dovolila, da je bilo deset milijonov dolarjev uloženih v banko, katere ni bilo več, da je bila ta svota v resnici državni denar, ki je bil izdan kot posojilo senatorju E. Curtisu, lastniku Grant Park banki, ki je pa že preje bankerotirala predno je to svoto dobila in sicer več let prej, da je teh deset milijonov donasalo državi 3 proc., med tem ko je bil denar izdan na 7 proc. Tedaj je vprašanje, kedo je pobiral ostalih 4 proc. kar znaša na leto več stotisoč.

Splošno je prepričanje, da bode ta preiskava silno škodila republikanski stranki v Illinois, kajti demokratje bodo to pri prihodnji volivni kampanji izrabili proti sedanji vladajoči stranki.

Koledar za leto 1922.

je že v tisku. V nekoliko tednih, morda v dobrem mesecu, bode že zunaj. Letos bode krasno delo. Pa tudi veliko večji bode kakor lani.

Krasen darček bode to tudi za tvoje sorodnike in prijatelje v stari domovini. Rojaki, razširimo ta "Koledar Ave Maria" tudi po stari domovini! Nekako 1500 ga je že naročenega za stari kraj.

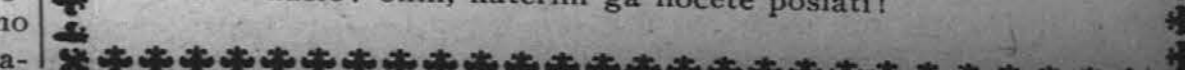
Tiskali ga bomo sicer precej več kakor lansko leto, kajti lansko leto ga nam je januarja že zmanjkalo. Toda vemo, da ga nam bode letos zopet zmanjkalo. Zato resno vabimo vse rojake in prijatelje, naj ga takoj naroče tudi za svoje sorodnike v domovino.

Naročite ga takoj.

CENE SO TELE:
Naročniki "Ave Maria" ga dobe vsi zastoj kot prilogo lista "Ave Maria", seveda plačajo naročnine za to \$3.00 na leto. Kateri niso toliko plačali, morajo doplačati sedaj, ko bodo koledar sprejeli.

ZA DRUGE STANE:
Za Ameriko 60 centov s poštnino vred.
Za Evropo 75 centov.

Rojaki, ako hočete, da bode dobili Vaši rojaki v domovini o pravem času ta lep darček, kaj nam pošljite naročnino in naslov onih, katerim ga hočete poslati!

ZAVEDNO SLOV. DELAVSTVO!

Tisoč novih naročnikov na "Edinost" je naloga, katero imajo sedaj naši somišljeniki in naročniki. Komur je mari napredek njih prepričanja in njih mišljenja in delavskih koristi, sedaj je čas, da v dejanju pokaže, ali misli resno ali ne!

Do sedaj smo katoliško prepričani in trezno ameriško misleči slovenski delavci lepo tiho molčali in se smo pustili vse kričanje in govorjenje v imenu slovenskega delavstva našim rdečim tovarišem.

In prav je bilo tako. Dali smo jim priliko, da pokažejo kaj znajo in da pokazali ali resno mislijo s svojimi obljubami in s svojim prerokovanjem. Sedaj vidimo, da je ves njihov nauk utopija, ki je neizvedljiva, da je vse njih delovanje celo škodljivo našemu delavskemu napredku in našemu boju za svoje pravice.

Zato danes ne smemo več molčati! Danes moramo tudi mi ven! Danes se mora združiti vse delavstvo, ki resno misli na svoje delavske koristi, ki hoče samo izbojevati svoj težki boj za svoje pravice in za svojo svobodo izpod kapitalistiškega jarma.

Zato ne samo katoliško misleči delavstva, temveč tudi oni naši sotrpini, ki ne mislijo tako, kakor jim narekujejo naši rdeči voditelji, skupaj! Združimo se mi! To bomo pa dosegli, ako bomo dvignili časopisje, ki je neodvisno, ki je svobodno, ki ne sledi nobenemu diktatorstvu, temveč ki sledi samo enemu: **KORISTIM DELAVSTVA. IN TAK LIST JE "EDINOST"!**

Res je reven in se ne more kosati s kakimi listi, ki se izdajajo na račun kakih jenotarjev, ki pokrivajo velikanske letne izgube. Da, prav tako reven je, kakor smo še revni v organizaciji in zavednosti mi zavedni slovenski delavci, ki smo si ga ustanovili in ki ga vzdržujemo.

Zato pa na delo, tovariši za ta list! Vsak mu pridobimo vsaj po enega novega naročnika takoj! Ako dobi do Labor Day en tisoč naročnikov več, bode izhajal večji in z bogatejšo vsebino.

IME KATOLIŠKEGA DUHOVNIKA NA PUBLIČNI ŠOLI...

V Richmond, Va., bodo te dni dokončali novo publicno šolo, katera bode nosila na prečelju ime Father J. B. Tabba, katoliškega duhovnika. To bode nekaj značilnega: Publicna, brezverska šola z imenom katoliškega duhovnika. To kaže kako raste vpliv katoliške duhovščine v Ameriki. Father Tabba je eden izmed najboljših modernih pesnikov v angleščini. Bil je skoraj popolnoma slep. V svojih dolgih slepih urah, pa je skladal pesmi. — Bil je rojen blizu Richmonda. Ko je izbruhnila državljanska vojska, je Father Tabba ustopil v vojaško službo v Zvezni mornarici in je služil tam dokler ni bil vjet leta 1864. Tu je izgubil vid skoraj popolnoma. Zato se je posvetil glasbi in je poučeval glasbo v cerkvi Sv. Pavla v Baltimoru, Ma., kjer je zlagal svoje pesmi.

NAJPOPULARNEJŠA OSEBA V LAFAYETTE, IND.

V La Fayette, Ind., je bil kontest ali tekma med raznimi meščani, katero je razpisal ondotni dnevnik La Fayette Evening Times za nabiranje novih naročnikov. Ta list je razpisal nagrado \$1.200 za ono osebo, katera bi dobila največ glasov pri volitvi. Kedo je najpopularnejša oseba v mestu. In izvoljen je bil franciškan Father Florijan Briede, kateremu je list izplačal obljubljeno svoto.

DUHOVSKA EVHARISTIŠKA ZVEZA ZDRUŽENIH DRŽAV.

Evharistiška Zveza bode zborovala 10. on 11. avgusta. Kakor znano, je predsednik te duhovske Evharistiške Lige novi clevelandški škof Schrembs. Več kot tisoč duhovnikov častilcev Presvetega Zakramenta se pričakuje na to konvencijo. Father Anton, franciškan bode imel prvo predavanje glede li-

ge, kako bi se najprej kolikor mogoče pridobilo vse duhovnike, da bi vsi postali navdušeni in zvesti častilci presvetega Zakramenta. Pričakujejo se važni sklepi, ki bodo razširili to ligo, da ne bode katoliškega duhovnika v Ameriki, ki bi ne bil član lige, ki ima namen razvneti najprej duhovska srca za ljubezen in češčenje Evharistiškega našega Kralja in Gospoda.

PUEBLO JUGO-SLAV RELIEF.

Izročena je bila želja celega shoda, ki se je vršil v nedeljo, dne 26. junija, pod vodstvom "Pueblo Jugoslav Relief", naj se na prosbi vse slovenske in hrvatske liste v Ameriki, da nam za nekaj časa vsak teden enkrat odstopijo nekaj prostora za javno poročilo, kako deluje Pueblo Jugoslav Relief.

Na odbor za poročanje v liste so bili imenovani sledeči rojaki: Valentin Stalik, John Geim, John Butkovich, Frank Rupař in Dan P. Predovich.

Naloga tega komiteja je, da enkrat na teden natančno porača o delovanju Pueblo Jugoslav Relief.

Na shodu, dne 26. junija se je sklenilo, da se bo ves nabrani denar, nabran po Pueblo Jugoslav Relief, porabil izključeno za prizadete Jugoslovane puebelskega okraja, kateri so bili prizadeti ob povodnji.

Pueblo Jugoslav Relief prosi vse zavedne rojake širom Amerike, da ustanovijo svoje lokalne odbore (slične onim v Jolietu, Ill.), kateri naj pobirajo milo dare ter delujejo v sporazumu s Pueblo Jugoslav Relief.

Rojaki, pomagajte svojim rojakom trpinom, ker le od Vaš smo odvisni!

Akoravno je minulo že 4 tedne od strašne katastrofe, žalibog še do danes nismo slišali nobene besede od zastopnikov Jugoslavije (ali takoj imenovane kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev). Morebiti je slavna srbska gospoda v Washingtonu pozabila, da živijo v Pueblo Jugoslovani, kateri so svoječasnno poslali marsikateri tisočak ter z veliko vne- mo delovali za ujedinenje svobodne Jugoslavije.

Kje ste, vi zastopniki našega naroda sedaj? Ali ne boste porabili sedaj svojega apela, ko vaš narod rabi pomoči? Torej kje ste?

Pueblo Jugoslav Relief prosi vsa društva in posameznike, da v slučaju ako ne zaupajo Pueblo Jugoslav Relief, pošljejo svoje morebitne doneske naravnost na glavni odbor svojih organizacij.

Pueblo Jugoslav Relief želi in prosi vse, da se vsi kar najbolj potrudimo ter čim več nabereмо za re- veže v Pueblo in okolici, in to čim hitreje mogoče.

Poročilo o dosedaj nabranem denarju in po kom je bil poslan ali nabran:

Narodna Hrvatska Zajednica,	
v Pittsburgh, Pa.	\$2.000.00
Hrvatska Zajednica, Chicago, Ill.	2.000.00
Slovenic Pub. Co., New York.	331.00
V. L. Chukovich, Denver, Colo.	100.00
Rev. John Perše nabral v Kan- sas City, Kans.	45.00
Rev. Anzelm Murn, nabrano v Bethlehem, Pa.	31.00
Vinko Vuk, predsednik H. H. Z., Pittsburgh, Pa.	25.00
Ignac Dolak in darovalci, Biva- bik, Minn.	24.75

**MARQUETTE-JEVA ŽIVLJENSKA ZAVAROV-
VALNA DRUŽBA.**

skrbi za Vaš dom in Vašo družino v slučaju smrti. Hranilnica za čas nesreče. Izdaja edinole registrirane police onim, ki se dajo zavarovati.

NIKJER BOLJ VARNO! — NIKJER BOLJŠE!

Možje in žene, tukaj imate ugodno priliko, da zavarujete sebe in svoje pred uboštvo in pred sirotišnico.

Pokličite nas ali pa nam pišite na naslov:
4464 Princeton Avenue. — CHICAGO, ILL.
LOUIS KOVIE, glavni zastopnik.
PHONE: Yards 5101.

Rev. P. Ben. Snój, nabrano v New Yorku	\$8.00
Frank Tušar, Irwin, Pa.	10.00
Srbsko Podporno Društvo "Pri- lecevic" št. 61., Duquesne, Pa.	10.00
Anthony Lučar, Calumet, Mich.	5.00
Matt Modic, Rabah, Colo.	5.00
Momchilovich Brothers, St. Louis, Mo.	25.00
Frank Rozinger, Sartel, Minn.	11.00
"Prijatelj", Milwaukee, Wis.	1.00

Skupaj \$4.641.75

Pueblo, Colo., dne 28. junija 1921.
Za Pueblo Jugo-Slav Relief
N. Badovinac, predsednik.
Peter Culig, tajnik.
Frank Grahek, blagajnik.

**SRAMOTEN BOJ PROTI DE-
LAVSTVU.**

Pred senatnim preiskovalnim odsekom, ki je bil sestavljen od senata v Washingtonu, da preišče uzroke nemirov v W. Va. so prišle na dan strašne stvari, ki so pokazale kako nesramnih sredstev so se posluževali lastniki premogovnikov proti delavstvu v premogovnem okrožju Mingo v W. V. Priča Kirkpatrick iz Portsmoutha, O., je izpovedal stvari, ki dokazujejo, da so sami lastniki povzročili te boje zato, da bi dosegli, da bi vlada razglasila preki sod za te kraje, da bi tako s silo in s pomočjo vojaštva potisnili delavca v sužnost in odvisnost od kapitalistov. Kirkpatrick je bil upsljen kot forman za Burnwell Coal Co. in on je skupaj z uradniki to kompanije delal v tej smeri. "Mi smo sami ščuvali delavstvo k tem bojem, zato da bi dobili preki sod", je izpovedal.

Premogarji, ki se niso hoteli posluževati kompanijske prodajalne, kjer bi kupovali, so bili zatoženi pred nadzorniki tovarne in za kaznen so dobili slabja mesta v premogovniku, kjer so le malo mogli nakopati. To je izpovedal drugi premogar. V kompanijskih prodajalnah so bile cene vseh stvari veliko višje, kakor zunaj pri drugih prodajalcih. Zato se je delavstvo branilo kupovati tam, kjer bi moralo od svojih žuljev nazaj nositi nenasitnemu kapitalistu. Dokazalo se je, da je bila povprečna plača premogarja v Mingo okolici samo \$2.00 plače na dan.

Te razmere so sramota Amerike in kriče po maščevanju in reformi. Tako ne sme iti! Zato je pa delavstvo odločeno, da bode izbojevalo svoj boj do konca.

**DESET ZAPOVEDI VSAKEGA
VSPEHA.**

1. **Delaj marljivo.** — Marljivo delo je najbolji kapital, katerega si moreš nalagati.

2. **Vedno se uči.** — Človek nikdar vsega ne zna. Od vsakega se lahko kaj naučiš. Vsaki dan imaš lahko kako šolo za življenje. Čim več znaš, tem več veljaš. Vsako delo bode toliko bolj uspelo, kolikor bolj ga bodeš delal z razumom in inteligenco.

3. **Misli vedno na kaj novega!** — Nobena stvar ni popolna. Vedno se še kaj lahko zboljša in spopolni, da bode bolje, da bode šlo hitreje in da bode več prinašalo.

4. **Ljubi delo.** — Kedor ljubi delo, najde v delu najslajšo zabavo. Kedor ne ljubi dela, zastoj išče pravega veselja na svetu.

5. **Bodi točen.** — Polovičarsko delo bode prinašalo vedno samo polovičarske vspehe.

6. **Bodi poln ameriškega duha ambicije.** — Tako boš premagal vse težave, katere bodeš srečal na potu k vspehu. Kedor nima tega duha, se bode vsake težave ustrašil in nikdar ničesar ne dosege, kajti ničesar se ne doseže brez težav in brez bojev.

7. **Skrbi za svojo zunanjo.** — Osebnj nastop je za človeka ta, kar je za rožico vonj. Kolikor lepše diši, toliko raje jo imamo. Človek, ki ima lep, možat nastop, ki se zna vesto v vsaki družbi, ki je snažno oblečen, ki nosi na sebi znak reda in snage, bode dosegal velike vspehe česar koli se bode lofil.

8. **Pomagaj drugim in vedno deli vse z drugimi.** — Pravi vspeh in napredek v vsakem "byznisu" je v tem, da radi drugim pomagamo, posebno da damo radi tudi drugim priliko, da kaj store.

9. **Bodi demokratičen.** — Ako ne poznaš pravic svojega bližnjega, nikdar ne boš dober vodnik drugih, nikjer te ne bodo radi imeli in vsako delo se ti bo ponesrečilo. Priprostost in demokratizem sta danes velika stebra vspeha.

10. **Skušaj vsako delo narediti kar najbolje mogoče!** — Človek, ki stori, kar najbolje more, je storil vse. Človek, ki ne stori, kolikor najbolje more, ni storil nič!

ALI NE MORETE SPATI?

Neda se ugovarjati, da je v tako vrečem poletju, kakor nam ga vsa znamenja obljubuje letošnje leto, zelo težko doseči, da se počutimo dobro. Telesna oslabeledost, ki jo povzroči naporno delo, postane še veliko hujša vsled neznosne vročine. Vi ne morete spati. Pol noči bediti na postelji, zjutraj pa ste utrujeni in izmučeni. Toda kdor redno pazi na svoje drobne, tisti se ogne veliko sitnostim, ki se jim drugi ne morejo ogniti. Zaradi tega sezite po Trinerjevem grenkem vinu, ki Vam bo prineslo zdravo spanje in bo ukrepilo Vaš utrujeni organizem. Druga zdravila, ki so zelo uspešna ravno za poletje, so Trinerjev Antipatrin, zelo uspešno grgljalo za vsokoršno vnetje v grlu in izvrstno čistilo za rane, in Trinerjev Liniment, ki ozdravi lumbago in nevalgične muke kakor nobeno drugo sredstvo in ki je brezmejne vrednosti za utrujene noge. Kadar kupujete Trinerjevo grenko vino, povete svojemu družistu oziroma lekarnarju, da hočete edinole originalno, pristno Trinerjevo grenko vino!

**AMERIŠKI SLOVENCİ PODPL-
RAJTE SVOJE PODJETJE
KATERO EDINO SE
BORI ZA VAŠE IN-
TERESE!**

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah.

Beseda ženskam.

Nikar ne tehtajte svojega zdravja z zanemarjenjem tistih nerednosti in oslabeledosti, ki povzročajo toliko trpljenja. Dobite od svojega lekarja

Severa's Regulator

(Severjev Regulator). Ta regulator je blažilo delujoča tonika in zdravilo. Priporočljivo je za popravo tistih posebnih oslabeledosti in neredov, ki so jim podvržene ženske. Cena \$1.25. Na prodaj po vseh lekarnah.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

FRANK SEDLAK'S SONS

Izvršujemo
VSA ZIDARSKA DELA.

Kadar mislite graditi svoje domove ali kako drugo poslopje, obrnite se na nas, da Vam damo svoj nasvet.

2448 South Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.
Phone: Lawndale 250.

(Dalje prihodnjič.)
**NAROČAJTE IN PRIPOROČAJ
TE LIST "EDINOST"!**

**SLOV. KAT.
PEVSKO
DRUŠTVO
"LIRA"**

Slov. kat. pevsko društvo "Lira", Cleveland, Ohio. — Predsednik: Anton Grdina, 1053 E. 62nd St. — Pevovodja in podpredsednik: Matej Holmar, 1109 Norwood Rd. — Tajnik: Ignacij Zupančič, 6303 Carl Ave. — Blagajnik: Frank Matjašič, 6526 Schaifer ave. — Kolektor John Stele, 6713 Edna Ave.

Pevske vaje so v torek, četrtek in soboto ob pol 8 uri zvečer.
Seje vsak prvi torek v mesecu v stari šoli sv. Vida.

ALI GRESTE V STARI KRAJ?

Ali ste tudi Vi med onimi tisoči Jugoslovanov, ki so namenjeni iti letos v stari kraj? Za vsakega izmed teh potnikov je glavno vprašanje, kako bo postrežen v New Yorku? Vsakdo lahko pride v New York brez vsakega agenta, toda v New Yorku mora vsak potnik imeti zanesljivo osebo ali tvrdko, ki mu more in zna in hoče pomagati pri ureditvi vsega potrebnega za odhod. Precej rojakov je bilo že okradenih in ociganjenih, ker so potovan skozi tuje in čifutske tvrdke. Seveda so se bridko kesali, toda po toči zvoniti ne pomaga.

POTNI LISTI.

Jugoslovanski konzul v New Yorku izda potni list vsakemu jugoslovanskemu državljanu, ki se pri njem zglaš in izkaže s kako staro uradno listino. Pridite v New York in mi Vam bomo preskrbeli potni list in vse kar rabite.

POTOVANJE IZ STAREGA KRAJA.

Priseljevanje po novi postavi ni ustavljeno, temveč samo nekoliko omejeno. Ako ste tudi Vi namenjeni dobiti koga iz starega kraja, tedaj nam pišite za natančna pojasnila. Na stotine rojakov je že prišlo iz starega kraja z našim posredovanjem.

POŠILJANJE DENARJA.

Kadar pošiljate denar v stari kraj, se vselej obrnite na našo tvrdko in gotovo bodete zadovoljni s postrežbo. Mi imamo svoje direktne zveze s pošto v starem kraju in z zanesljivimi denarnimi zavodi.

Za vsa nadaljna pojasnila se obrnite na

Zakrajšek & Češark
SLOVENSKA BANKA
70 Ninth Ave. (med 15th in 16th St.) New York, N. Y.
TELEFON: Watkins 7522.

DELO IN DENAR.

Spisal dr. Fr. Detela.
(Dalje.)

(Konec.)

Sestri sta odšli v Metino stanovanje, da se pripravita za odhod, Janez pa je stopil v svojo sobico, da preudari vso sitno zadevo. Za njim je prišla Draga.

"In ti mi tudi prigovarjaš, Draga?" je dejal Janez žalosten.

"Kaj hočem?" je dejala tiho in se obrnila proč.

"Ti ne veš, kako je meni hudo".

"Saj je meni tudi; in vendar moraš iti, moraš iti", je dejala ona in pripovedovala, kako da mu strežejo po življenju razjarjeni delavci.

"In jaz nalašč in prav zaradi tega ne grem", se je srdil Janez. "Naj mi le pridejo! Ali meni, da se jih jaz kaj bojim?"

"Jaz pa se bojim, Janez, za tebe in tako bojim, da te res prosim iz vsega srca, da se varuj in pojdi. Jaz ne preživim, če ne odideš ti, nobenega mirnega dne, v vednem strahu, da se ti ne bi kaj pripetilo. Zaradi mene, Janez, pojdi in reši se! Mene se usmili, če se nič ne smiliš sam sebi!"

"In vendar jaz ne morem iti, Draga, ne morem, ako ne greš ti z menoj. Oh, pojdi, Draga, kot moja žena in gospodinja na moj dom!"

Draga je malo zardela in premišljevala.

"Samo da te rešim", je dejala prijazno in mu stisnila roko, "iz samega usmiljenja".

Za Arturjevimi truplom se je bila odpeljala iz Javorja vsa Klepševa rodbina. Ravnatelj Adamič je dobil še zadnja navodila, da naj se prične zopet z delom in sprejme, če je treba, tudi Brnot. Z Mosterihom se je bilo namreč razmerje uredilo. Poštenjak je plačal 30 proc. svojih dolgov; 70 proc. je dobil popusta in s popustom vred stari ugled in stari kredit. Z drugimi livarnami pa se se vršila pogajanja, kako da bi se preprečila pogubna konkurenca. Podjetja naj bi postopala skupno v skupno korist; določala vzajemno izdelovanje, prodajo, cene, delavske plače; tako bi dobila zveza v roke na eno plat delavce, na drugo kupovalce. Proizvajalo bi se po najnižjih, prodajalo po najvišjih cenah; v upravni svet bi se poklicali vplivni možje vseh strank. Saj ne pozna denar ne vere, ne narodnosti in pomiri hitro malenkostne pomisleke, kakršni razvnamajo strasti preprostega ljudstva. Pravo rodoljubje bi zaprlo s carinami meje, da ne bi bilo sitne konkurence, ali kakor se glasi lepše, da ne bi šel denar iz dežele. Nastale bi lepe, patriarhalne

razmere, kjer bi bilo enim zagotovljeno delo, drugim denar.

Stavka se je končala, brez zvišanja plač seveda; saj je bila tvornica zadostj izgubila pri Mosterihu; a sprejeli so se zopet vsi delavci, tudi Brnot, kadar pride namreč opran in očiščen iz zapora; in še sto kron je podaril gospod Klepš najpotrebnejšim delavcem.

Novine so pisale, da si je priborilo delavstvo sijajno zmago nad krutim kapitalom, in se začele potem prepirati, katera stranka da si je stekla največ zaslug za to zmago; vse pa so obžalovale, da je zahtevala stavka tri nedolžne žrtve; toda brez žrtve ni boja, brez boja ne zmage; zmaga se je dobila z združenimi silami, in pokazalo se je, kakšna moč da je v slogi; vsi delavci so se držali izborna; sebičnih stavkokažev se ni dobilo, razen enega, ki naj si sam pripiše, da je dobil po grbi (priljubljena opisava) in da ga je izbacnilo zavedno delavstvo iz svoje srede.

Te besede so letele na Janeza, ki ga sicer niso imenovali novine, ker je bil brezpomembna oseba, a ga hudo prijemale zaradi njegove sebičnosti. Janez bi se bil zopet jezil, če bi jih bil bral.

V tvornici se je pričelo redno delo, enolično, duhomanno; nekateri delavci so nasvetovali, da naj bi se poslale zahvalne diplome tistim, ki so pomagali, da je prenehala stavka; večina je odklonila nasvet. Janez pa se je vrnil s svojimi sestrami vesel in pogumen na svoj dom.

"Ali ste prinesli kaj denarja?" je vprašal stari Kocjan, ki je sedel v kožuhi na čelešniku.

"Nič, oče", je rekel Janez; "ampak doma ga bomo dobili".

"Sem si precej mislil", je dejal mož razočaran in zadremal.

Janez se je lotil z vso vneto starrega dela v sladki zavesti, da ne dela samo zase, ampak še bolj za mlado gospodinjico, ki je pripravljala na Fužinah balo in oskrbovala dva groba. In delo se mu je spešilo, ker sta mu pomagali Lojza in Franca, ki sta za sebe samo molili, delali pa zanj in za hišo. Če živi namreč hi-

ša takšnega konsumenta, kakršen je bil Kocjan, se mora žrtvovati eden ali drugi domač producent, da reši in drži hišo. To vedo prav dobro slovenske matere, ki znajo tako lepo združiti pobožnost s skrbjo za dom, da se večkrat ne pozna, kaj da prevaguje.

Uspešno delo je vir zadovoljnosti; zato je bil Janez vesel in zadovoljen. Stari Kocjan pa je ostal nezadovoljen, načeloma, ker je nezadovoljnost v mnogih ozirih dobra; z njo skrbimo za izboljšanje in se branimo poslabšanja. Najzadovoljnejši sami s seboj in tedaj tudi z vsemi drugimi pa sta bili Lojza in Franca, kakor da bi bilo res, da se lepše plačuje delo za bližnjika ko delo za sebe in za denar.

Društvo Sv. Cirila in Metoda št. 18 S. D. Z. v Clevelandu, O.

V društvo se sprejemajo člani od 16 do 55. leta. Za smrtnino se lahko za varuje za \$150, \$300, \$500, \$1000, \$1500 in za \$2000. Rojaki ne odlašajte, ampak pristopite k društvu še danes. Naše društvo Vam nudi najlepšo priliko, da se zavarujete za slučaj nesreče.

Za vsa pojasnila se obrnite na društvene uradnike.

Predsednik Rudolf Cerkvenik, podpredsednik Jožef Zakrajšek, tajnik John Vidervol (1153 East 61st Street, Cleveland, Ohio), zapisnikar Jos. B. Zaveršek, blagajnik Anton Bašca; nadzorniki: Anton Strniša, Jos. Zakrajšek, Viktor Kompare.

Društveni zdravnik: Dr. J. M. Seliškar.

Zastavonoša: John Jerman. Društvo zboruje vsako drugo nedeljo v mescu v šolski dvorani.

Telefon: Canal 6319.

MATH KREMESEC
mesar

Priporoča Slovincem in Hrvatom
mojo dobro in okusno mesnico.

Vsaki dan sveže meso, kakor tudi

— prave kranjske klobase —
doma delane vedno na razpolago.

1912 W. 22nd St., Chicago, Ill.

HARMONIKE!

Izdelujem in popravljam vsakovrstne harmonike, bodisi kranjskega ali nemškega tipa. Vsa dela izvršujem zanesljivo in točno, po najnižjih cenah.

Istotako izvršujem tudi krasne oltarčke za v sobe, ki se jih lahko z električno svetlavo razsvetliji.

Se priporočam rojakom širom Amerike.

ANTON BOHTE,

3626 E. 82nd St., Cleveland, O.

SLAVNEMU OBCINSTVU naznanjam, da popravljam in napeljujem vedne in plinovne cevi, kakor tudi izvršujem vsa dela, ki spadajo v plumbarsko stroko. — Pred vsem si zapomnite, da jaz izvršujem vsa dela najboljše in za najnižjo ceno.

Nadar potrebujete naše pomoči, pokličite nas po telefonu, ali pa če pridete osebno na:

JAMES A. JANDOS,
2042 W. 22nd St, near Hoyne Ave., Chicago, Ill.
Tel.: Canal 4108

Pozor!

— Kadar potrebujete raznega pohištva, obnite se na mene. V zalogi imam najfinejše postelje in modroce. raznovrstne peči za plin, olje in premog. Prodajam tudi vsakovrstno orodje za vse rokodelske stroke. Ravno tako imam v zalogi tudi vse avtomobilske potrebščine, kakor tudi vse potrebne predmete za napeljavo elektrike. Svoje blago razpošiljam po celi Ameriki. Pišite še danes po naš cenik!

A. M. KAPSA

(General Hardware store)

2000 - 2004 Blu Island Ave
Cor. 20th St.
CHICAGO, ILL.

\$5.00 nagrade

dobi, kdor preskrbi stanovanje s 3-mi ali 4-mi sobami. Stanovanje mora biti prilično z vsemi udobnostimi. Pišite pod naslov "Stanovanje", 1849 W. 22nd St., ali pa pokličite Canal 98.

Farma naprodaj

v cvetoči willardski naselbini, dve milje od slovenske cerkve. Farma je že dobro obdelana in je v najboljšem stanju. Prodajam s živino ali pa brez živine. — Farma meri 40 akrov, ima hišo, staja in hlev za prašice. Katerega veselja na farmi, naj piše pod naslov: "Farma", 1849 W. 22nd St., Chicago, Ill.

Mi pošiljamo denar na vse kraje

JUGOSLAVIJE, Slovenije, Hrvatske, Dalmacije in Srbije.

Vse pošiljatve garantira

AMERIŠKA DRŽAVNA BANKA

1825—1827 BLUE ISLAND AVENUE,
CHICAGO, ILL.

J. F. ŠTEPINA,
predsednik;

Capital & Surplus
\$800,000.00

A. J. KRASA,
blagajnik.

Prepričajte se!

Da mi resnično izdelujemo najkrasnejše ženitovniške slike.

Da imamo na razpolago za slikanje najlepše pozicije. Da izdelujemo vsa dela točno in po najzmernejših cenah.

Vsem se priporočam.

Němeček
FOTOGRAFIST

1439 W. 18th St., cor. Albert, Chicago, Ill.

PHONE: CANAL 2534.

Po nižani ceni

dobite pri nas sedaj najboljše moške in fantovske obleke.

Obleke so fabricirane iz pristne volne, so najnovije mode, svetle sredno svetle in temne barve, na en gumb, dva in tri, "single or double breasted".

Vse te obleke prodajamo sedaj za \$25.00, \$30.00, \$35.00, \$40.00, \$45.00 in \$50.00.

Pridite k nam in izberite si iz dobrih oblek najboljšo obleko.

Naša trgovina je od prta vsak torek, četrtek in soboto zvečer.

NAŠA TRGOVINA JE OD PRTA VSAKO NEDELJO DOPOLDNE.

JELINEK & MAJER

Corner Blue Island Ave. and 18th Street.

DRUŠTVO SV. VIDA
STEV. 25
K. E. K. J.

Ima svoje redne mesečne seje na vsako prvo nedeljo v mesecu v Knausovi dvorani, cor. St. Clair Ave. and 62nd Str. N. E.

Uradniki za leto 1922.

Predsednik, Anton Grdina 1053 East 62nd Street, tajnik, Joseph Russ 6517 Bonna Ave. N. E.; zastopnik, Joseph Jgrin 1051 Addison Rd. W.; Društveni zdravnik Dr. J. M. Seliškar na 6127 St. Clair Avenue.

Novi člani se sprejemajo v društvo od 16-ga leta do 50-ga leta starosti in se zavarujejo za smrtnino \$1000, \$500 ali \$250.00 noče društvo plačuje \$6.00 telenke bol. potpore.

Naše društvo sprejme tudi otroke v mladinski oddelki od 1 do 16 leta starosti in se zavarujejo \$100.00: Otroci po 16 letu starosti pristopijo k aktivnim članom in se zavarujejo od \$25.00 do \$100.00 plačevanje društvenih aces pri sejah od 1 ure dop. in do 5 ure pop.

Novi člani in članice morajo biti preobnani od zdravnika naj kasneje do 15 dne vsacega meseca.

Za vse nadaljna pojasnila se obrnite na prvi imenovane uradnike.